

AANBEVELINGEN VOOR DE KLIMAATTOP VAN GLASGOW (COP26)

OKTOBER 2021

Na meer dan een jaar stilstand vanwege de gezondheidscrisis, plaatsten de overstromingen van deze zomer in België en weersextremen overal ter wereld de klimaatcrisis weer hoog op de agenda: de urgentie is niet gaan liggen - integendeel - en de nodige actie blijft uit. Ook een nieuw IPCC-rapport bevestigt die urgentie: het persbericht titelde *'climate change is widespread, rapid, and intensifying'*. De wereldwijde uitstoot moet drastisch omlaag om de opwarming te beperken tot maximaal 1,5°C en de huidige plannen zijn onvoldoende. Tegelijk tonen de gebeurtenissen van afgelopen zomer eens te meer dat klimaatactie ook betekent dat we ons moeten aanpassen. We bevinden ons middenin een crisis die niet iedereen op dezelfde manier treft en de natuur onder druk zet en de aanpak ervan vergt middelen, daadkracht en solidariteit binnen grenzen en over grenzen heen. De klimaatop in Glasgow (COP26) die doorgaat van 1 tot 12 november moet dit mogelijk maken.

Vaccinatietoegankelijkheid maakt inclusieve klimaatop moeilijk

Heel wat mensen zijn verheugd dat de COP26 dit jaar in levende lijve wordt gehouden en hopen dat de top, die van cruciaal belang is voor de mondiale aanpak van de klimaatcrisis, tot echte resultaten op het gebied van ambitie en solidariteit zal leiden. De vraag is echter of dit een eerlijke en inclusieve klimaatop kan zijn.

Terwijl de 'rijke' landen grote vorderingen maken met hun vaccinatiecampagne, geldt dat niet voor lage- en middeninkomenslanden waar slechts een beperkt aantal mensen tot op heden toegang kreeg tot de eerste dosis. Zo is 57% van de Europese bevolking momenteel gevaccineerd, tegenover slechts 3% in Afrika. Deze grove onrechtvaardigheid kan niet worden genegeerd door de organisatoren van COP26, die alles in het werk moeten stellen om te zorgen voor een billijke verdeling van vaccins zodat de onderhandelingen kunnen plaatsvinden in een inclusief en veilig kader. De aanwezigheid en deelname van het maatschappelijk middenveld is een essentiële voorwaarde voor de organisatie van een klimaatop. Voorts is een evenwichtige deelname aan de klimaatop tussen delegaties uit alle delen van de wereld van essentieel belang. Aangezien de COP26 voor het derde opeenvolgende jaar op het noordelijk halfrond plaatsvindt, is het van essentieel belang rekening te houden met de drempels en noden van de delegaties uit het globale Zuiden om ervoor te zorgen dat iedereen actief en zonder uitsluiting aan de top in Glasgow kan deelnemen.

De gezondheids- en klimaatcrises zijn beide mondiale crises die een mondiale, ambitieuze en eensgezinde respons vereisen. Zonder een ambitieuze collectieve inzet voor het klimaat en een rechtvaardige verdeling van vaccins zullen deze crises waarschijnlijk niet alleen aanhouden, maar ook verergeren en ernstiger worden. Het VK voorzitterschap, België en de Europese Unie moeten actief pleiten voor en werk maken van een opschorting van de patenten op vaccins om wereldwijde, betaalbare toegang mogelijk te maken. Tegelijk moet het VK voorzitterschap dringend verder werk maken van zijn belofte om alle deelnemers aan de klimaatop die zich hiervoor hebben ingeschreven, te vaccineren, en extra middelen vrijmaken

om kosten gerelateerd aan eventuele quarantaines en reisrestricties voor deelnemers uit lage-inkomenslanden te dekken. Een klimaatop die niet inclusief is, kan geen legitieme beslissingen maken.

De Klimaatcoalitie, die meer dan 90 organisaties uit het Belgische maatschappelijk middenveld (natuur en milieu, internationale solidariteit, vakbonden, mutualiteiten, jongeren, burgerbewegingen en mensenrechtenorganisaties) verenigt, heeft de volgende aanbevelingen voor de Belgische beleidsmakers in het kader van de COP26:

1. Beperk de opwarming tot maximaal 1,5°C

In augustus publiceerde het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) ofwel het wetenschappelijk klimaatpanel van de Verenigde Naties het eerste deel van haar nieuwe, langverwachte rapport, waarin de wetenschappelijke basis inzake de klimaatcrisis wordt samengevat. Volgens het rapport bestaat er geen twijfel meer over de menselijke invloed op het klimaat en leidt dat tot wijdverspreide en snelle veranderingen op aarde. Het rapport toont aan dat elke tiende van een graad een groot verschil maakt en dat het beperken van de opwarming tot maximaal 1,5°C moeilijk maar nog mogelijk is, aan de hand van drastische uitstootvermindering in de komende tien jaar. De Nationally Determined Contributions (NDC's) die zijn ingediend in Parijs, zetten ons op het pad van een opwarming van meer dan 2.7°C. Het vijfjarige ambitiemechanisme van Parijs, vraagt dat landen elke vijf jaar - en dus normaliter in 2020, door veel landen uitgesteld naar 2021 omwille van het uitstel van de klimaatop - nieuwe, meer ambitieuze plannen indienen.

- Pleit ervoor dat alle landen die nog geen geüpdatete Nationally Determined Contribution (NDC) hebben ingediend en/of die een NDC hebben ingediend die geen billijk aandeel vormt in het behalen van de doelstelling om de opwarming te beperken tot maximaal 1,5°C, in lijn met het nieuw IPCC rapport, **nieuwe, geüpdatete NDC's** indienen. Tegelijk moeten er stappen gezet worden om te garanderen dat de **Global Stocktake in 2023** leidt tot het evalueren van de implementatie van NDC's en het verhogen van de ambitie van NDC's die niet in lijn zijn met de doelstelling om de opwarming te beperken tot 1,5°C.
- De Europese Unie, en België in het bijzonder, hebben een rol te spelen in **de klimaatdiplomatie**, zoals vooropgesteld in de Europese Green Deal. In het kader van COP26 moeten de Europese Unie, haar lidstaten, haar instellingen en diplomaten een actieve en constructieve rol spelen om de overgang naar een koolstofarme samenleving te bevorderen en ervoor te zorgen dat sterke en gelijkwaardige partnerschappen worden opgebouwd met de meest kwetsbare landen.
- Om de doelstellingen van het Akkoord van Parijs te realiseren is het van essentieel belang dat de uitstoot van broeikasgassen **daadwerkelijk tot nul wordt gereduceerd**¹. Hoewel de doelstelling van koolstofneutraliteit nu algemeen wordt aanvaard, herinnert de Klimaatcoalitie eraan dat hieraan aanzienlijke risico's zijn verbonden met name wat betreft boekhoudkundige trucjes die gebruik maken van koolstofputten. Bovendien moeten langetermijndoelstellingen worden aangevuld door tussentijdse en meetbare doelstellingen.
- Maak van **fossiele brandstoffen** een agendapunt op de COP26 en werk toe naar de progressieve afschaffing ervan.

¹ Klimaatneutraliteit op globaal en algemeen niveau en niet per sector.

- Aangezien de onderhandelingen over de modernisering van **het Energy Charter Treaty** niet lijken te leiden tot de opheffing van de rechtsbescherming voor investeringen die de groene transitie belemmeren en de afschaffing van ISDS (Investor-State Dispute Settlement), roepen wij de EU en België op om te werken aan **een gecoördineerde en gezamenlijke uitstap** uit het ECT, vergezeld van een inter-Europese overeenkomst die ISDS neutraliseert en met de nodige waarborgen voor de energievoorziening en de werkgelegenheid in alle relevante sectoren.
- Aangezien de nieuwe Europese doelstelling een absoluut minimum is², is het van essentieel belang dat de uitvoering gebeurt zonder gebruik te maken van valse oplossingen of achterpoortjes³ en het mogelijk maakt om in de feiten verder te gaan dan de vooropgestelde uitstootvermindering van 55% tegen 2030, naar een uitstootvermindering van minstens 60% in 2030 tov. 1990.
- Op Belgisch, Vlaams, Waals en Brussels niveau, moeten versterkte klimaatdoelstellingen die stroken met de nieuwe Europese doelstellingen en het laatste IPCC-rapport, met name in het kader van **het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP)** en de verschillende onderdelen ervan, onze vertegenwoordigers een geloofwaardige stem geven in de internationale onderhandelingen. Dit plan moet zo snel mogelijk worden herzien om het in overeenstemming te brengen met de nieuwe, meer ambitieuze doelstellingen van de Europese Unie en België. Via het nieuwe NEKP moet België :
 - De jaarlijkse **uitstoot van broeikasgassen aanzienlijk verminderen** om minimaal in overeenstemming te zijn met het Europese "Fit for 55"-pakket
 - Zijn aandeel van **hernieuwbare energie** in de energiemix sterk verhogen, met een doelstelling van 100% hernieuwbare energie tegen 2050.
 - Concrete doelstellingen vooropstellen op voor de **vermindering van het energieverbruik**. Energiebesparing is een onontbeerlijke voorwaarde voor de transitie naar een 100% hernieuwbare samenleving.
 - Serieuze, op de natuur gebaseerde **aanpassingsmaatregelen** ontwikkelen ter voorbereiding op de gevolgen van de opwarming van de aarde.
- Voor de COP26 **een nieuwe samenwerkingsovereenkomst** sluiten die het mogelijk maakt de intra-Belgische klimaatdoelstellingen te verdelen en onze Europese en internationale verbintenissen voor de periode 2021-2030 na te komen. Deze overeenkomst moet onder meer in overeenstemming worden gebracht met de verhoogde Europese ambitie en de wetenschap. Dit is een prioriteit omdat de vorige samenwerkingsovereenkomst op 31 december 2020 is afgelopen.
- Gezien de conclusies van het arrest van Klimaatzaak van 17 juni 2021 en de trage en niet-transparante intra-Belgische samenwerking en besluitvorming op vlak van klimaat (klimaatgovernance), moet België zo snel mogelijk **een bijzondere klimaatwet** aannemen, die een nationale langetermijnvisie met duidelijke tussentijdse doelstellingen mogelijk maakt en een substantiële verbetering van de Belgische klimaatgovernance verzekert.

² De Klimaatcoalitie pleit voor een doelstelling van minstens 60% uitstootvermindering tegen 2030 (tov. 1990) met alle nodige waarborgen voor een sociaal rechtvaardige uitvoering van de doelstelling (zie memorandum). Op basis van het IPCC-rapport over de opwarming van de aarde tot 1,5°C adviseert het netwerk CAN-Europe een vermindering met minstens 65% van de uitstoot in 2030 in vergelijking met 1990. Die vermindering is nodig om te voldoen aan het Akkoord van Parijs. Die doelstelling geldt voor de uitstoot van broeikasgassen en niet voor koolstofopslag, met name in de LULUCF-sectoren. Het doel van -55% dat de Europese Commissie voorstelt, omvat wel opslag en komt in werkelijkheid maar overeen met een vermindering van de emissies met 52,8% – en dat is voor de Klimaatcoalitie niet voldoende.

³ Onder andere de risico's verbonden aan het concept koolstofneutraliteit ('net zero emissions') en negatieve uitstoot, koolstofcompensatiemechanismes, land-gerelateerde en niet-duurzame biobrandstoffen, 'climate-smart agriculture', CCS toegepast in steenkoolcentrales en het gebruik van niet-duurzame biomassa (zowel van nationale afkomst als import uit landen in het Zuiden).

- In het kader van de verhoging van de doelstellingen en met het oog op een rechtvaardige transitie naar een koolstofarme samenleving moeten de Belgische regeringen op korte termijn een **'Nationale Conferentie over de rechtvaardige transitie naar een koolstofarme samenleving'** organiseren, waaraan sociale partners, politieke actoren, burgers en het maatschappelijk middenveld kunnen deelnemen en met als doelstelling om de meest rechtvaardige structurele sociale maatregelen te identificeren. Deze conferentie moet een eerste stap zijn op weg naar een duurzaam proces dat leidt tot concrete acties en plannen. Dit betekent een plan voor overheidsinvesteringen, een sociale dialoog over sectorale plannen voor het koolstofarm maken van de economie, een industriebeleid, werkgelegenheids- en opleidingsplannen, een versterking van de fiscale rechtvaardigheid en de sociale bescherming en een actieve bestrijding van de energie-armoede, om de uitdagingen rond "het einde van de maand" op coherente wijze te verenigen met die van "het einde van de wereld".

2. Bescherm mensen en de natuur

We zitten middenin de klimaatcrisis. Extreem weer, droogtes, de stijging van de zeespiegel, het smelten van gletsjers... eisen nu al **een zware tol van gemeenschappen en ecosystemen wereldwijd**. De gevolgen treffen echter niet iedereen even hard: zij die het minst hebben bijgedragen aan de crisis, dragen er vaak de zwaarste gevolgen van. Ook de natuur krijgt het hard te verduren, bijvoorbeeld bij vernietigende bosbranden of door de verzuring van de oceaan. Tegelijk kan de natuur een belangrijke bondgenoot zijn in aanpassing aan de klimaatcrisis (klimaatadaptatie). Het beschermen van mensen en de natuur is één van de prioriteiten van het voorzitterschap van COP26. Hieronder gaan we in op wat dat moet betekenen.

MENSEN

- De Belgische regeringen moeten **genderrechtvaardigheid** beschouwen als een van de belangrijkste pijlers van klimaatrechtvaardigheid en specifieke en transversale acties ondernemen:
 - Stel gender centraal in de **planningsinstrumenten**: toetreden tot de Action Coalition on Feminist Action for Climate Justice; ervoor pleiten dat genderrechtvaardigheid een vast agendapunt wordt in de onderhandelingen en verplicht onderdeel van de rapportage tijdens de Global Stocktake Cycles en bij de actualisering van de NDC's en de Europese nationale klimaat- en energieplannen; verbeteren van de beschikbaarheid van genderspecifieke data;
 - Garandeer de **inclusiviteit van de onderhandelingen**: pleiten voor een evenwichtige vertegenwoordiging wat genderidentiteit en -deskundigheid betreft; pleiten voor de verplichte aanstelling van gender 'focal points' in de delegaties; de administraties en organisaties die belast zijn met gendergelijkheid steunen om partners te worden bij de uitvoering van klimaatmaatregelen; bij besluitvormers en burgers capaciteit opbouwen inzake gendervraagstukken;
 - Zorg ervoor dat **alle thematische onderhandelingen 'gendertransformatief'** zijn: de verbanden tussen de klimaatcrisis en gendergerelateerd geweld erkennen; zorgen voor gendermainstreaming in de internationale klimaatfinanciering en een specifiek budget toewijzen; de rol van vrouwen in de landbouw en hun kwetsbare toegang tot land erkennen en daarmee rekening houden bij het afsluiten van de gezamenlijke werkzaamheden inzake landbouw (Korinivia Joint Work on Agriculture, KJWA), en artikel 6 (zie verder).

- Pleit voor de start van een proces ter verduidelijking van de **global goal on adaptation** zoals vastgelegd in het Akkoord van Parijs (art. 7.1)
- Erken de nood aan additionele **financiering voor 'loss and damage'** die op geen enkele manier mag wegen op de beloofde middelen voor aanpassing en koolstofarme ontwikkeling en richt in dat kader een sterke, betrouwbare en omvattende financieringsfaciliteit op onder het Warsaw International Mechanism on Loss and Damage. Zorg voor een volledige operationalisering van het Santiago Network⁴ zodat het zijn mandaat om kwetsbare ontwikkelingslanden actie en steun te verlenen, kan vervullen, en maak van loss and damage een vast agenda-item tijdens de klimaatonderhandelingen.
- Erken in het kader van het Warsaw International Mechanism on Loss and Damage het groeiende probleem van **klimaatonthemden** en de dringende noodzaak om oplossingen te vinden op internationaal, regionaal en nationaal niveau die de mensenrechten in alle stadia van de ontheemding respecteren, en implementeer de aanbevelingen die werden opgesteld door de Task Force on Displacement en goedgekeurd tijdens de klimaatop in Katowice (COP24)⁵;
- Garandeer dat **voedselzekerheid, respect voor de mensenrechten, sociale bescherming** en, in het bijzonder, internationale teksten en verdragen over **de rechten van de inheemse en lokale bevolking, landrechten en toegang tot natuurlijke hulpbronnen** centraal staan in de besprekingen. In dat verband vestigen we in het bijzonder de aandacht op het initiatief "World's Youth for Climate Justice", dat tot doel heeft het Internationaal Gerechtshof om een advies te verzoeken over de klimaatverplichtingen van de lidstaten, teneinde de verbanden tussen klimaat en grondrechten te verduidelijken. België moet gebruik maken van de COP26 om andere landen hierover te sensibiliseren en binnen de Algemene Vergadering van de VN toewerken naar een dergelijke resolutie.
- Erken het belang van landbouw voor het levensonderhoud van miljarden mensen wereldwijd en de kwetsbaarheid van de landbouwsector voor de klimaatcrisis en garandeer in dat kader dat de resultaten van **de Koronivia Joint Work on Agriculture (KJWA)**, dat moet landen op COP26, in lijn zijn met de prioriteit om voedselzekerheid te vrijwaren en de natuur te beschermen.

NATUUR ALS BONDGENOOT

Biodiversiteitsverlies en de klimaatcrisis worden allebei veroorzaakt door menselijke economische activiteiten en versterken elkaar wederzijds. Geen van beide problematieken zal succesvol worden opgelost tenzij ze samen worden aangepakt. Dat bevestigde een belangrijk gedeeld rapport van IPBES en IPCC⁶ eerder dit jaar.

- Erken dat het **tegengaan van biodiversiteitsverlies** een belangrijke hefboom is in de strijd tegen en de aanpassing aan de klimaatcrisis⁷, wat betekent dat België en de EU zich op internationaal niveau moeten engageren om **tegen 2030 het areaal gezonde en veerkrachtige ecosystemen⁸ met 5%⁹ te doen toenemen**, met inbegrip van op de natuur

⁴ <https://unfccc.int/santiago-network>

⁵ https://unfccc.int/sites/default/files/resource/2018_TFD_report_17_Sep.pdf

⁶ https://ipbes.net/sites/default/files/2021-06/20210609_workshop_report_embargo_3pm_CEST_10_june_0.pdf

⁷ Zoals aangegeven in IPCC-IPBES co-sponsored rapport over biodiversiteit en klimaatverandering: "*Biodiversiteitsverlies en klimaatverandering worden allebei veroorzaakt door menselijke economische activiteiten en versterken elkaar wederzijds. Geen van beide problematieken zal succesvol worden opgelost tenzij ze samen worden aangepakt.*"

<https://ipbes.net/events/launch-ipbes-ippcc-co-sponsored-workshop-report-biodiversity-and-climate-change>

⁸ Zoetwater-, mariene en terrestrische ecosystemen

⁹ Ten opzichte van 2020

gebaseerde oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen¹⁰. Om dit doel te bereiken moet 30% van de planeet worden beschermd via een ecologisch netwerk¹¹ (30x30), moet 100% van de ecosystemen duurzaam en billijk worden beheerd en moet de helft van de aangetaste ecosystemen¹² worden hersteld, met respect voor de rechten van de inheemse volkeren en de plaatselijke gemeenschappen die er wonen;

- Zorg voor **voldoende financiering**, afkomstig van een combinatie van nationale, EU- en internationale budgetten, publieke en private actoren, om de Europese en internationale biodiversiteitsdoelstellingen te halen;
- Versterk, gezien het belang van de oceaan voor de aanpak van de klimaatcrisis, de rol van België als **'Blue Leader'** door het voorzorgsbeginsel toe te passen op de ontwikkeling van de **diepzeemijnbouw**. Wij roepen België op dit engagement actief te steunen en het te integreren in de wetgeving inzake diepzeemijnbouw. Op internationaal niveau betekent dit dat een internationaal moratorium op diepzeemijnbouw moet worden gesteund en ondertekend en dat een leidende rol moet worden gespeeld in de circulaire en de deeleconomie en rond innovatie in die richting;
- Nature-Based klimaatoplossingen gebruikt in kader van klimaatmitigatiedoelstellingen¹³ mogen **niet worden ingezet ter vervanging** van verregaande op wetenschap gebaseerde reductie van de broeikasgasuitstoot maar dienen complementair te worden beschouwd.
- Om een geloofwaardige leider op internationaal niveau te zijn, moet België **coherent** zijn in zijn standpunten op EU-niveau en in de ontwikkeling van zijn eigen nationaal beleid¹⁴. Op Belgisch niveau zijn specifieke actieplannen inzake aanpassing nodig, met inbegrip van de vraag hoe de veerkracht van natuurlijke koolstofreservoirs zal worden verbeterd bijvoorbeeld door het risico van overstromingen en branden te verminderen, het beheer van natuurreservoirs en landbouwgrond in geval van droogte en hittegolven te verbeteren, en ervoor te zorgen dat bij de doelstellingen voor de verbetering van natuurlijke koolstofreservoirs rekening wordt gehouden met een deel van de onvermijdelijke verliezen ten gevolge van de opwarming van de aarde zelf.

3. Voorzie voldoende middelen

Ook financiering is een prioriteit van het voorzitterschap van de klimaatop in Glasgow, en terecht. Middelen zijn cruciaal om de klimaatcrisis aan te pakken. Zoals steeds zal **de internationale klimaatfinanciering**, middelen van historische vervuilers voor kwetsbare landen, hoog op de agenda staan. Jaren geleden, op de klimaatop in Kopenhagen (2009), werd het engagement aangegaan om vanaf 2020 jaarlijks 100 miljard dollar te voorzien voor koolstofarme ontwikkeling en de aanpassing aan de klimaatcrisis in lage- en middeninkomenslanden. Die belangrijke deadline is nu, en er zal met argusogen gekeken worden of de doelstelling behaald wordt. Door de ongelijke economische impact van de gezondheidscrisis en **de nood aan een groene heropbouw, overal ter wereld**, is het belang van de internationale klimaatfinanciering bovendien nog toegenomen. Daarnaast moeten er ook gesprekken starten over de financiering vanaf 2025, en zal ook de kwestie van financiering voor klimaatschade weer hoog op de agenda staan. Daarnaast is er ook de vraag wanneer en hoe landen werk zullen maken van het engagement in het Akkoord van Parijs om **alle financieringsstromen in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen** (art. 2.1c).

¹⁰ Zoals de klimaatcrisis.

¹¹ Deze inspanningen inzake natuurbeheer moeten doeltreffende en goed verbonden beschermde gebieden en 'Other effective area-based conservation measures' (OECM) omvatten.

¹² Met bijzondere aandacht voor het vergroten van de connectiviteit.

¹³ Bijvoorbeeld gebruikt als compensatie- of neutralisatie maatregelen.

¹⁴ De Klimaatcoalitie werkt momenteel aan een meer uitgebreide positie over natuur en klimaat.

INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING

- Kondig een nieuw, Belgisch engagement voor de internationale klimaatfinanciering aan voor de post-2020 periode, ofwel een **stijgende en billijke bijdrage** in de vorm van een groeipad naar 500 miljoen euro per jaar ten laatste in 2023, die niet weegt op het budget voor ontwikkelingssamenwerking;
- Erken de **financieringskloof** op internationaal niveau, bevestig het belang van het jaarlijks behalen van de 100 miljard USD-doelstelling van nu tot en met 2025 en vul aan met **concrete engagementen** om de doelstelling te behalen¹⁰, onder meer via innovatieve financieringsbronnen¹¹.
- Schuif **specifiek voor adaptatie extra engagementen** naar voor om het evenwicht tussen financiering voor mitigatie en adaptatie, zoals beloofd in het Akkoord van Parijs¹², te garanderen.
- Werk proactief aan duidelijke afspraken over het proces om tot een nieuwe doelstelling te komen voor **2025**, die moet bestaan uit specifieke sub-doelstellingen (bv. een sub-doelstelling over financiering voor adaptatie en een sub-doelstelling over publieke financiering). Neem 'loss and damage' op in de besprekingen over deze doelstelling, met nieuwe en additionele financieringsbronnen. Garandeer aan de hand van duidelijke definities van internationale klimaatfinanciering en strikte rapporteringsafspraken dat de doelstelling niet opnieuw wordt ondermijnd door overrapportering.

SCHULDEN & KLIMAAT

- Speel een rol in **schuldverlichting en -kwijtschelding** van bilaterale en multilaterale schuldvorderingen voor alle landen in nood, met name landen die geïmpacteerd zijn door de gezondheids- en/of economische crisis als gevolg van COVID-19 en de klimaatcrisis. De regering moet voor alle landen in nood, zolang de economische crisis als gevolg van COVID-19 duurt en minstens voor de komende 4 jaar (2021-2024), de eigen uitstaande bilaterale schuldvorderingen kwijtschelden en pleiten voor een kwijtschelding van multilaterale schulden binnen multilaterale instellingen, zonder de geannuleerde bedragen op te nemen in de officiële ontwikkelingshulp of de internationale klimaatfinanciering. Daarnaast moet de regering constructief bijdragen aan de invoering van een eerlijk en transparant **multilateraal mechanisme voor de herstructurering van de overheidsschuld**, waar ook beslist kan worden over schuldverlichting bij klimaatrampen in ontwikkelingslanden.

FINANCIERING EN PRIVATE SECTOR

Landen hebben zich in het Akkoord van Parijs geëngageerd om **alle financieringsstromen in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen** (art. 2.1c). Hoewel er zowel op 'het terrein' als in verschillende internationale samenwerkingsverbanden de voorbije jaren vooruitgang is geboekt, blijft de financiering van de transitie een cruciaal knelpunt. De uitdaging omvat zowel (i) het op gang brengen van een toename in de middelen voor duurzame bestemmingen, als (ii) het laten opdrogen van de middelen voor de 'fossiele' economie. We roepen op tot nieuwe nationale engagementen en verdere internationale samenwerking, op verschillende fronten.

- Breng op een consistente en transparante wijze de **publieke en private financieringsstromen** naar milieuvriendelijke, neutrale en vervuilende investeringen in kaart.

- Voer een **klimaattoets** in voor alle publieke investeringen om te garanderen dat ze in lijn zijn met artikel 2.1c van het Akkoord van Parijs.
- **Faseer subsidies voor fossiele brandstoffen (en productiewijzen, transportmodi, ...), zo snel mogelijk uit** met de nodige sociale omkadering. Deze subsidies bedragen ook in België minstens 13 miljard per jaar. Voer een **actieve publieke investeringspolitiek** voor de ontwikkeling van groene alternatieven.
- Pleit voor een **verduurzaming en versterking van internationale, multilaterale en nationale ontwikkelingsbanken en andere publieke financieringsvehikels**. Deze moeten de strijd tegen de klimaatcrisis centraal stellen in hun mandaat en operaties en de capaciteit van overheden en publieke financierders in lage- en middeninkomenlanden ondersteunen.
- **Mobiliseer private financieringsbronnen** voor de transitie. Werk in dat kader aan een **bindend internationaal kader inzake transparantie en rapportage** van de blootstelling van financiële actoren aan de fossiele economie, de uitwerking van een **wetenschappelijk gefundeerde taxonomie** van 'groene' en vervuilende economische activiteiten, en een **bindend kader dat financiële instellingen verplicht om hun operaties in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen**.

4. Geen koolstofmarkten zonder robuuste regels die de milieu-integriteit van het Akkoord van Parijs en de mensenrechten bewaken

De koolstofmarkten zijn **niet noodzakelijk om de verplichtingen van het Akkoord van Parijs nu al uit te voeren**: landen moeten hun nationale uitstoot onmiddellijk verminderen. Na het mislukken van de onderhandelingen op de klimaattoppen in Katowice (COP24) en in Madrid (COP25), is er druk om de afspraken dit jaar af te ronden. De Klimaatcoalitie raadt aan om niet overhaast te handelen: slechte regels kunnen meer kwaad dan goed doen op het vlak van klimaatbescherming. Het moet a priori worden vermeden om internationale koolstofmarkten op te zetten, en al zeker zonder de voorwaarden opgesomd in dit hoofdstuk.

Het principe van internationale koolstofmarkten is dat landen hun emissiedoelstellingen in het kader van het Akkoord van Parijs kunnen bereiken door de aankoop, in de vorm van koolstofkredieten, van "emissiereducties" van een ander land, dat het beter heeft gedaan dan zijn doelstellingen. Dit principe heeft alleen zin als dat overschot aan uitstootvermindering er effectief is. Een regering die zijn overschot wil verkopen, moet daarom een NDC voorleggen dat leidt tot een grotere vermindering van uitstoot in vergelijking met een traject dat de opwarming van de aarde beperkt tot 1,5°. Het grootste deel van de huidige NDCs voldoet daar niet aan.

Tijdens de klimaattop in Madrid werden de '**San José' principes**¹⁵ over internationale koolstofmarkten ondertekend door 32 landen, waaronder België. Ook deze principes vragen om enkel werk te maken van koolstofmarkten indien er voldoende garanties zijn inzake milieu-integriteit en het vermijden van dubbeltellingen. België moet tijdens de onderhandelingen vasthouden aan deze principes en via diplomatie zo veel mogelijk andere landen overtuigen om deze te hanteren.

Internationale koolstofmarkten mogen alleen worden gebruikt als zij "een algemene vermindering van de wereldwijde uitstoot" mogelijk maken in vergelijking met een scenario zonder koolstofmarkten

¹⁵ <https://cambioclimatico.go.cr/sanjosepinciples/about-the-san-jose-principles/>

(Akkoord van Parijs, artikel 6, artikels 2 en 4). Dit moet worden gegarandeerd door de regels die mogelijks op de COP26 zullen worden aangenomen. Als dat niet mogelijk is, is het beter om de implementatie van internationale koolstofmarkten voorlopig te vermijden. Volgende voorwaarden zijn noodzakelijk:

- een **robuuste methode** om de 'surplus' van emissiereducties die kunnen worden verhandeld te objectiveren (om zo het ontstaan van "hete lucht" te voorkomen);
- absolute **bescherming van de milieu-integriteit**: elke vorm van dubbeltelling moet worden vermeden door middel van solide regels;
- een nieuwe start, wat betekent dat koolstofkredieten uit **marktmechanismen van vóór het Akkoord van Parijs (onder het Kyoto-protocol) niet kunnen worden gebruikt** in het nieuwe kader;
- **waarborgen voor de verkoop**, in het bijzonder beperkingen op de hoeveelheid koolstofkredieten dat elk land mag verkopen (met name om te voorkomen dat er een averechts effect optreedt dat minder ambitieuze NDCs in de hand werkt);
- **waarborgen voor de aankoop**, in het bijzonder beperkingen op de hoeveelheid koolstofkredieten die actoren kunnen kopen (met name luchtvaartmaatschappijen in het kader van het CORSIA);
- sterke garanties inzake **respect voor mensenrechten en het milieu en de bevordering van duurzame ontwikkeling** als voorwaarden voor projecten die uitstootkredieten genereren, in lijn met internationale milieu- en mensenrechtenverdragen. Dit omvat toegang tot informatie en inspraak van de betrokken gemeenschappen en toegang tot rechtsmiddelen, en vergt de oprichting van een onafhankelijk orgaan met voldoende financiering om deze garanties te controleren.
- Ondersteun in het kader van **artikel 6.8** een ruimere financiering van de niet-monetaire uitwisseling inzake de vermindering van broeikasgasemissies.
- Strategieën gebaseerd op **landgebruik mogen niet worden gebruikt voor internationale koolstofmarkten**. Deze sector kan wel financiering krijgen in het kader van artikel 6.8, waarbij een focus ligt op de "food-first"-benaderingen ter versterking van de veerkracht en de voedsel- en voedingszekerheid en voedselsoevereiniteit, en ter versterking van de rechten en bestaansmiddelen van kleinschalige boeren, vrouwen, inheemse volkeren en lokale gemeenschappen die van land afhankelijk zijn, die tegelijk de opwarming van de aarde tegengaan en milieugrenzen in acht nemen.

CONTACT

Kiki Berkers
11.11.11
Kiki.Berkers@11.be
www.klimaatcoalitie.be

De Klimaatcoalitie vertegenwoordigt volgende milieu- en natuurorganisaties, vakbonden en aanverwante organisaties, ontwikkelings- en mensenrechtenorganisaties, burgerbewegingen en jongerenorganisaties:

11.11.11, ABVV/FGTB, ACLVB/CGSLB, ACV-CSC, Aardewerk, Amis de la Terre, Amnesty International Belgique francophone, APERe, Associations21, Bond Beter Leefmilieu, Beweging.net, BOS+, BRAL, Broederlijk Delen, Chirojeugd Vlaanderen, Citizens' Climate Lobby Belgium, Climate Express, Climaxi, CNAPD, CNCD-11.11.11, deMens.nu, Ecoconso, Eco-vie, Eckerk, Emergences, Entraide et Fraternité, Fairfin, FIAN Belgium, Financité, Forum des Jeunes, FUCID, Gezinsbond, Globelink, Goodplanet, Gracq, Grands Parents pour le Climat, Greenpeace, Grootouders voor het klimaat, Groupe One, Guides-Nature des Collines, Hart Boven Hard, Inter-Environnement Wallonie, Imagine-Magazine, Jeugdbond Natuur en Milieu, Klimaat Podium Brugge, Klimaat & Sociale Rechtvaardigheid, Klimaatzaak, Kriskras, Landsbond van de Christelijke Mutualiteiten, Landsbond van de Neutrale Ziekenfondsen, Landsbond van Liberale Mutualiteiten, Links Ecologisch Forum, Les Scouts, Make Sense Belgium, Masereelfonds, Memisa, Mouvement Ouvrier Chrétien, MPEVH, Moeders in de Weer, Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten, Natuurpunt, Natuur.koepel, De Natuurvrienden, Netwerk Duurzame Mobiliteit, Onafhankelijke Ziekenfondsen, Oxfam-en-Belgique, Quinoa, Refresh Brussels, Réseau Transition, Reset.Vlaanderen, Rikolto, Rise for Climate Belgium, SCI Belgium, Scouts & gidsen Vlaanderen, Tegengas, Transitie Vlaanderen, De Transformisten, Unicef België, Velt, Viva Salud, Vlaamse Jeugdraad, Vogelbescherming Vlaanderen, Vrede, Vrouwenraad, WWF, Youth For Climate, Zomer Zonder Vliegen.